

Dirk Zeldenrust

Duurzaamheidsprijs

Wereldverbeteraar Dirk Zeldenrust, overleden op 10 november 2017, geeft zijn naam aan een stimuleringsprijs om de aarde te verduurzamen.

“Jullie moeten stoppen met koffiebonen uit Angola te importeren!”

Dirk Zeldenrust had als jongste bediende bij Peeze Koffie een aantal jaren een prima betrekking gehad. In de vroege jaren zeventig van de vorige eeuw bezorgde Dirk met plezier koffie bij de Arnhemse horeca. Dirk fietste de hele stad door en op elk adres maakte hij een praatje. Het was hem op het lijf geschreven; Dirk bleef zijn leven lang een enthousiaste fietser én prater. Zijn werkgever had eerder geen klachten over hem gehad, ondanks Dirk's vrolijke defect. Maar nu was de maat vol geweest. Eén keer protesteren tegen koffie uit een omstreden Portugese kolonie die zuchtte onder het bewind van dictator Salazar, was tot daar aan toe. Maar eenmaal tot de ontdekking gekomen waar zijn werkgever haar grondstoffen vandaan haalde, bleef Dirk dit herhalen. Peeze Koffie was fout. En bleef fout. Het hele bedrijf was het een keer zat. En zo kwam er een einde aan de enige en eerste betaalde baan die Dirk ooit heeft gehad.

Jaren later profileerde Koffiebrander Peeze zich als een zeer duurzame producent: “Al onze koffie draagt het Fairtrade/Max Havelaar-keurmerk, het BIO-keurmerk of het Rainforest Alliance-keurmerk.” Mooi. Maar wat Dirk betreft gingen de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid nooit snel genoeg.

Dirk werd een wandelende 'urgenda'. Als een bezetene trok hij iedereen aan de jas. De wereld moest verbeterd en het moest nú. Directeuren, professoren, politici, studenten... Dirk wist ze te vinden en trok zich niets aan van gesloten deuren of kantoortijden. Niet gehinderd werd hij door gevoeligheid voor hiërarchie of status. Veel meer dan de meesten om hem heen aannamen, lukte het Dirk om de duurzaamheid te agenderen, de juiste mensen samen te brengen en initiatieven te stimuleren. Dirk werd het Arnhemse groene geweten voor zijn wijk, voor de gemeente en voor bedrijven. Een missie die hij nooit beu was. Liever gisteren dan vandaag moest de stad 'all electric' en groen worden. Legde iemand tien zonnepanelen op zijn dak, dan vroeg Dirk waarom het er geen twintig waren. Dirk was vanaf 2005 initiatiefnemer en animator van de duurzaamheidsactiviteiten in Sint Marten-Sonsbeekkwartier, de wijk waarin hij woonde. Hij was de kiem voor het ontstaan van wat nu De Groene Vos is. Met recht was Dirk trots op de resultaten van zijn waterstoflobby. Hij heeft in hoge mate bijgedragen aan de sfeer en het ambitieniveau van het Arnhemse waterstofnetwerk waarvan hij erelid was.

In november 2017 stierf Dirk plotseling. Staand naast de composteerbare kist daalde het besef bij de achterblijvers dat Dirk ontzettend gelijk had. De aarde moet gered worden. En wel nú. De energie die Dirk zijn leven lang had besteed aan zijn groene missie blijft inspireren. Geen woorden, maar daden. Dirk's dadendrang krijgt daarom navolging in de vorm van een groene stimuleringsprijs. Een prijs die moet gaan naar mensen of initiatieven die - net als Dirk - begrijpen dat een betere wereld niet kan wachten. Onderzoekers of studenten die werken aan duurzame innovaties kunnen in aanmerking komen maar ook natuurbeschermers, groene ondernemers of mensen die initiatieven nemen om hun buurt te verduurzamen.

Doel prijs

Het **doel** van de prijs is **duurzame activiteiten en projecten in Arnhem stimuleren**. Hiermee willen de initiatiefnemers het gedachtegoed van Dirk Zeldenrust in ere houden. Omdat Dirk's activiteiten niet tot Arnhem waren begrensd, kan op termijn de reikwijdte van de prijs worden uitgebreid tot buiten Arnhem.

Spelregels

1. Bedrijven, individuen en politieke partijen kunnen als sponsors bijdragen aan de prijs. In ruil voor een bijdrage in het **Fonds van Dirk** krijgt de sponsor **naamsbekendheid**, maar geen invloed op de keuze van de prijswinnaar. Die keus ligt bij een onafhankelijke jury.
2. De **hoogte** van de prijs is € 5000,- als richtlijn. Op termijn hangt de hoogte van de prijs in hoge mate af van hoe makkelijk of lastig het Fonds van Dirk gevuld kan worden.
3. Prijswinnaar kan een **organisatie** (bijv. school, bedrijf, milieuorganisatie) **of een persoon** zijn. Maar het gaat vooral om het **project of activiteit** die gewaardeerd en gestimuleerd moet worden.
4. Een **onafhankelijke jury** (min. 3 en max. 5 personen) bepaalt aan wie de prijs wordt toegekend. Het gaat om het initiatief dat het best aan onderstaande **criteria** voldoet.
5. De prijs wordt **jaarlijks** toegekend. Met het oog op mogelijke devaluatie van de prijs bestaat de mogelijkheid de prijs een jaar niet uit te reiken.
6. De initiatiefnemers hebben zich verenigd in de **Club van Dirk**. Deze club heeft als taken: werven van inzendingen voor de prijs, werven van sponsors, aanzoeken en benoemen van juryleden, faciliteren van de jury, organiseren van het uitreikingsevenement, evalueren van de gang van zaken rond de prijstoekenning en –uitreiking en toezicht houden op het beheer van De Groene Vos.
7. Stichting **De Groene Vos** gaat het Fonds van Dirk beheren. Deze stichting heeft een ANBI-status.
8. De **jury** wordt **jaarlijks** na evaluatie door de Club van Dirk (her)benoemd.
9. Het geldbedrag behorende bij de Dirk Zeldenrust Duurzaamheids Prijs moet ingezet worden om het winnende **initiatief te versterken en/of uit te bouwen**.
10. De prijswinnaar vertelt een jaar later, tijdens de uitreiking van de volgende prijs, tot welke resultaten de besteding van de geldprijs heeft geleid.
11. De deur naar een **publieksprijs** blijft open staan voor een mogelijk toekomstig experiment.
12. Over de uitslag wordt niet gecorrespondeerd.
13. De werkzaamheden van de Club van Dirk, de jury en De Groene Vos zijn **volledig onbezoldigd**.
14. De leden van de Club van Dirk, de juryleden en De Groene Vos zijn **uitgesloten van deelname** aan de prijs.

Criteria voor toekenning van de prijs

1. Duurzaamheid moet **breed** worden opgevat: energie en klimaat, circulaire economie en biodiversiteit (inclusief innovatie en bewustwording op die gebieden).
2. Zowel grootschalige initiatieven als kleine individuele acties kunnen voor de prijs in aanmerking komen.
3. Het initiatief levert concreet resultaat op. “We moeten nu aan de slag, iets doen” om het op z'n Dirks te zeggen.
4. Het initiatief moet vasthoudendheid tonen. Het initiatief is geen eendagsvlieg. Er moet dus sprake zijn van Dirksvasthoudendheid.
5. De uitvoering van het plan of initiatief moet gestart zijn.
6. Bij indiening van het plan of initiatief wordt aangegeven hoe de prijs besteed zal worden.

Samenstelling van de Club van Dirk

De Club van Dirk bestaat uit een elftal mensen die Dirk ook na zijn dood in hun hart hebben gesloten: Marijn Bener, Jos Berntsen, Ipe van der Deen, Barth van Eeten, Marcel van Empel, Hester van de Grift, Gijs van den Heuvel, Jaap Huurman, Nicole Klein Middelink, Jan Schreur, Lowik van de Velden.

Tijdfasering

Medio juni 2018 –Start publiciteit
Tot 1 november 2018 –Aanmelding initiatieven
Begin november 2018- Beoordeling jury
Eind november 2018- Uitreiking prijs

Foto: Ruud de Jong